

Suvestinė redakcija nuo 2015-01-01 iki 2016-04-30

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2010, Nr. [1-31](#), i. k. 1091010ISTA00XI-626

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽINGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO
ĮSTATYMAS**

2009 m. gruodžio 22 d. Nr. XI-626
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo tikslas – riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių rinkos galios panaudojimą ir užtikrinti tiekėjų ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyrą.

2. Šis įstatymas taikomas mažmenine prekyba Lietuvos Respublikoje besiverčiančioms didelę rinkos galią turinčioms įmonėms.

3. Jeigu didelę rinkos galią turinti mažmeninės prekybos įmonė tais pačiais veiksmais pažeidžia šį įstatymą ir Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 9 straipsnį, kuris draudžia piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, ji atsako Konkurencijos įstatymo nustatyta tvarka.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Didelę rinkos galią turinti mažmeninės prekybos įmonė** (toliau – **mažmeninės prekybos įmonė**) – ūkio subjektas, besiverčiantis mažmenine prekyba nespecializuotose parduotuvėse, kuriose vyrauja maisto prekės, gėrimai ir tabako gaminiai, ir vienas arba kartu su tokia pat prekyba besiverčiančiais su juo susijusiais ūkio subjektais atitinkantis visus šiuos reikalavimus:

1) iš visų Lietuvos Respublikoje jo (jų) valdomų parduotuvių bent 20 parduotuvių yra ne mažesnio kaip 400 m² prekybos ploto;

2) bendrosios jo (jų) pajamos paskutiniaisiais finansiniais metais yra ne mažesnės kaip vienas šimtas penkiolika milijonų aštuoni šimtai keturiasdešimt aštuoni tūkstančiai aštuoni eurai. Jeigu mažmeninės prekybos įmonė yra užsienio valstybės ūkio subjektas, bendrosios pajamos skaičiuojamos kaip Lietuvos Respublikoje gautų pajamų suma.

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-1187](#), 2014-10-07, paskelbta TAR 2014-10-17, i. k. 2014-14287

2. **Susiję ūkio subjektai** – du ar daugiau ūkio subjektų, kurie dėl savitarpio kontrolės ar priklausomybės ir galimų suderintų veiksmų yra laikomi vienu vienetu. Jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad susiję ūkio subjektai yra kiekvienas nagrinėjamas ūkio subjektas ir:

1) ūkio subjektai, kurių, kaip ir nagrinėjamo ūkio subjekto, 1/2 ar daugiau įstatinio kapitalo sudarančią akcijų dalį arba teises į 1/2 ar daugiau visų balsų turi tas pats fizinis asmuo arba tie patys fiziniai asmenys;

2) ūkio subjektai, kurie su nagrinėjamu ūkio subjektu yra bendrai valdomi ar turi bendrą administracinį padalinį arba kurių stebėtojų taryboje, valdyboje ar kitame valdymo ar priežiūros organe yra pusė ar daugiau tų pačių narių kaip ir nagrinėjamo ūkio subjekto valdymo ar priežiūros organuose;

3) ūkio subjektai, kurių 1/2 ar daugiau įstatinio kapitalo sudarančią akcijų dalį arba teises į 1/2 ar daugiau visų balsų turi nagrinėjamas ūkio subjektas arba kurie yra įsipareigoję derinti savo ūkinės veiklos sprendimus su nagrinėjamu ūkio subjektu, arba už kurių prievolių tretiesiems

asmenims įvykdymą yra įsipareigojęs atsakyti nagrinėjamas ūkio subjektas, arba kurie yra įsipareigoję perduoti visą pelną arba jo dalį ar suteikę teisę naudoti 1/2 ar daugiau savo turto nagrinėjamam ūkio subjektui;

4) ūkio subjektai, kurie turi nagrinėjamo ūkio subjekto akcijų dalį, sudarančią 1/2 ar daugiau šio subjekto įstatinio kapitalo, arba turi teises į 1/2 ar daugiau visų balsų arba su kuriais nagrinėjamas ūkio subjektas yra įsipareigojęs derinti savo ūkinės veiklos sprendimus, arba kurie yra įsipareigoję atsakyti už nagrinėjamo ūkio subjekto prievolių tretiesiems asmenims įvykdymą, arba kuriems nagrinėjamas ūkio subjektas yra įsipareigojęs perduoti visą pelną arba jo dalį ar suteikę teisę naudoti 1/2 ar daugiau savo turto;

5) ūkio subjektai, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai, t. y. per kitus ūkio subjektus, yra susiję su šios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytais ūkio subjektais bet kuriuo iš šios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų būdų.

3. Maisto prekių ir gėrimų tiekėjas (toliau – **tiekėjas**) – asmuo, pagal didmeninio pirkimo–pardavimo sutartį parduodantis mažmeninės prekybos įmonei maisto prekes ir (ar) gėrimus, skirtus parduoti vartotojui.

4. Pardavimo skatinimas – visuma į vartotojus nukreiptų veiksmų, kuriais sudaromos palankesnės prekių įsigijimo sąlygos ir taip siekiama didinti prekių pardavimą.

ANTRASIS SKIRSNIS NESĄŽININGI VEIKSMAI IR JŲ KONTROLĖ

3 straipsnis. Nesąžiningų veiksmų draudimas

1. Mažmeninės prekybos įmonėms draudžiama atlikti ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančius veiksmus, kuriais mažmeninės prekybos įmonių veiklos rizika perkeliama tiekėjams ar jiems primetami papildomi įsipareigojimai arba kurie varžo tiekėjų galimybes laisvai veikti rinkoje ir kurie išreiškiami kaip reikalavimai tiekėjui:

1) mokėti tiesiogiai ar netiesiogiai arba kitokiu būdu atlyginti už sutikimą pradėti prekiauti tiekėjo prekėmis („įėjimo“ mokesčiai);

2) kompensuoti mažmeninės prekybos įmonės negautą ar gautą mažesnę, negu tikėtasi gauti, pelną už prekių, gautų iš tiekėjo, pardavimą;

3) kompensuoti mažmeninės prekybos įmonės patiriamas veiklos išlaidas, susijusias su naujų parduotuvių įrengimu ar senų atnaujinimu;

4) įsigyti prekių, paslaugų ar turto iš mažmeninės prekybos įmonės nurodytų trečiųjų asmenų;

5) užtikrinti, kad mažmeninės prekybos įmonei parduodamų prekių kainos bus mažesnės už kitiems pirkėjams parduodamų tų pačių prekių kainas;

6) pakeisti esmines tiekimo procedūras ar prekių specifikacijas, apie tai nepranešus tiekėjui per sutartyje nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 10 dienų;

7) priimti neparduotas maisto prekes, išskyrus negreitai gendančias supakuotas maisto prekes, jeigu jos yra saugios, kokybiškos, galioja ne mažiau kaip 1/3 nustatyto tinkamumo vartoti termino arba jų tinkamumo vartoti terminas neribojamas, ir dėl jų grąžinimo yra išankstinis susitarimas;

8) tiesiogiai ar netiesiogiai apmokėti dalį mažmeninės prekybos įmonės arba kartu su šia įmone vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų ar kitokiu būdu už jas atlyginti, išskyrus atvejus, kai yra mažmeninės prekybos įmonės ir tiekėjo rašytinis susitarimas dėl apmokamų išlaidų dydžio ir numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksmų;

9) kompensuoti išlaidas, patiriamas sprendžiant vartotojų skundus, išskyrus atvejus, kai pagrįstam vartotojo skundai įtakos turėjo aplinkybės, už kurias atsako tiekėjas. Šiuo atveju mažmeninės prekybos įmonės iš tiekėjo reikalaujama kompensuoti išlaidų suma turi būti pagrįsta faktinėmis mažmeninės prekybos įmonės išlaidomis;

10) tiesiogiai ar netiesiogiai mokėti ar kitokiu būdu atlyginti už prekių išdėstymą, išskyrus atvejus, kai yra mažmeninės prekybos įmonės ir tiekėjo rašytinis susitarimas dėl mokėjimo už

prekių išdėstymą.

2. Atliekant tyrimą dėl šio įstatymo pažeidimo, pareiga įrodyti, kad šio straipsnio 1 dalies 7, 8 ir 10 punktuose nurodytas susitarimas yra sudarytas ir atitinka nustatytus reikalavimus, tenka tokį susitarimą sudariusiai mažmeninės prekybos įmonei.

4 straipsnis. Nesąžiningų veiksmų kontrolės institucija

1. Kaip laikomasi šio įstatymo nuostatų, kontroliuoja Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba).

2. Konkurencijos taryba, vykdydama šio įstatymo nuostatų laikymosi kontrolę:

1) atlieka tyrimus dėl šio įstatymo 3 straipsnio nuostatų pažeidimų ir taiko šiame įstatyme nustatytas sankcijas;

2) pagal kompetenciją priima teisės aktus, reikalingus šiam įstatymui įgyvendinti.

5 straipsnis. Komercinių paslapčių apsauga

1. Konkurencijos taryba ir jos administracijos darbuotojai privalo saugoti asmens komercines paslaptis, kurias jie sužinojo vykdydami šio įstatymo nuostatų laikymosi kontrolę, ir be asmens sutikimo privalo jas naudoti tik tiems tikslams, dėl kurių jos buvo pateiktos.

2. Konkurencijos taryba ir jos administracijos darbuotojai, atskleidę komercines paslaptis, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

3. Asmenys turi teisę bet kada pateikti Konkurencijos tarybai motyvuotą prašymą dėl jų komercinių paslapčių apsaugos. Konkurencijos taryba arba jos įgaliotas pareigūnas turi priimti motyvuotą sprendimą dėl komercinių paslapčių apsaugos ir apie tai pranešti tokį prašymą pateikusiam asmeniui. Asmuo gali būti įpareigotas per nustatytą terminą pateikti dokumento išrašą be komercinių paslapčių. Šis dokumento išrašas įtraukiamas į bylą.

TREČIASIS SKIRSNIS

ATSAKOMYBĖS UŽ ŠIO ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS TAIKymo TVARKA

6 straipsnis. Šio įstatymo pažeidimų nagrinėjimo iniciatyvos teisė

1. Teisę reikalauti, kad Konkurencijos taryba pradėtų tyrimą dėl šio įstatymo pažeidimo, turi:

1) asmenys, kurių interesai yra pažeisti;

2) tiekėjų interesams atstovaujančios asociacijos.

2. Konkurencijos taryba turi teisę pradėti tyrimą savo iniciatyva, priimdama motyvuotą nutarimą.

7 straipsnis. Tyrimo dėl šio įstatymo pažeidimų pradėjimas

1. Prašymas atlikti tyrimą turi būti pateiktas rašytiniu pareiškimu. Pareiškime turi būti nurodomos pareiškėjui žinomos šio įstatymo pažeidimo faktinės aplinkybės. Jeigu yra galimybė, prie pareiškimo turi būti pridėti tai patvirtinantys dokumentai ir tai įrodanti informacija.

2. Konkurencijos taryba pareiškimus dėl šio įstatymo pažeidimų turi išnagrinėti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo reikalavimus atitinkančio pareiškimo gavimo dienos ir priimti motyvuotą nutarimą pradėti tyrimą arba atsisakyti pradėti tyrimą.

3. Konkurencijos taryba atsisako pradėti tyrimą, jeigu:

1) pareiškime nurodyto pažeidimo tyrimas nepriskirtas Konkurencijos tarybos kompetencijai;

2) pareiškime nurodyti faktai jau buvo tirti ir dėl jų jau yra priimtas nutarimas;

3) nėra duomenų, kurie leistų pagrįstai įtarti, kad buvo pažeistas šis įstatymas;

4) pareiškime nurodyti faktai yra mažareikšmiai, nedarantys esminės žalos šio įstatymo saugomiems interesams;

5) nuo įstatymo pažeidimo dienos praėjo daugiau kaip vieni metai, o jeigu pažeidimas yra tęstinis, – daugiau kaip vieni metai nuo paskutinių pažeidimo veiksmų atlikimo dienos.

8 straipsnis. Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų teisės

Konkurencijos tarybos įgalioti pareigūnai, atlikdami tyrimus dėl šio įstatymo pažeidimų, turi teisę:

- 1) iš mažmeninės prekybos įmonių, tiekėjų, kitų asmenų ir viešojo administravimo subjektų gauti dokumentus, duomenis ir kitą informaciją, būtinus tyrimams dėl šio įstatymo pažeidimų atlikti, įskaitant komercines paslaptis sudarančią informaciją;
- 2) gauti žodinius ir rašytinius paaiškinimus iš asmenų, susijusių su tiriamais mažmeninės prekybos įmonių veiksmais, reikalauti, kad jie atvyktų duoti paaiškinimų į tyrimą atliekančio įgalioto pareigūno tarnybines patalpas;
- 3) tyrimui pasitelkti specialistų ir ekspertų.

9 straipsnis. Šio įstatymo pažeidimų tyrimo ir nagrinėjimo tvarka

1. Tyrimas dėl šio įstatymo pažeidimų turi būti baigtas ir Konkurencijos taryba nutarimą turi priimti per 3 mėnesius nuo tyrimo pradžios. Jeigu yra objektyvių priežasčių, motyvuotu Konkurencijos tarybos nutarimu tyrimo terminas gali būti pratęstas ne daugiau kaip vienam mėnesiui.

2. Konkurencijos taryba, išnagrinėjusi tyrimo metu padarytas išvadas ir tyrimo šalių raštu pateiktus paaiškinimus dėl tyrimo išvadų, priima vieną iš šių nutarimų:

- 1) pripažinti, kad mažmeninės prekybos įmonė pažeidė šio įstatymo reikalavimus, ir taikyti šio įstatymo nustatytas sankcijas;
- 2) tyrimą nutraukti, jeigu šio įstatymo pažeidimų nenustatyta.

3. Konkurencijos taryba, nustačiusi šio įstatymo pažeidimą, vadovaudamasi objektyvumo ir proporcingumo principais, turi teisę skirti mažmeninės prekybos įmonei šiame įstatyme nustatytą baudą ir nustatyti įpareigojimą mažmeninės prekybos įmonei nutraukti draudžiamus nesąžiningus veiksmus ar įpareigojimą atlikti veiksmus, atkursiančius ankstesnę padėtį ar pašalinančius pažeidimo pasekmes, įskaitant sutarties pakeitimą.

4. Konkurencijos tarybos nutarimas įteikiamas pareiškėjui ir šio įstatymo pažeidimą padariusiam asmeniui.

5. Šio įstatymo pažeidimai gali būti pradėti tirti ne vėliau kaip per vienus metus nuo šio įstatymo 3 straipsnio pažeidimo padarymo dienos, o jeigu pažeidimas tęstinis, – per vienus metus nuo paskutinių pažeidimo veiksmų atlikimo dienos.

10 straipsnis. Konkurencijos tarybos nutarimų apskundimas

1. Konkurencijos tarybos nutarimai gali būti skundžiami Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

2. Skundai dėl Konkurencijos tarybos nutarimų, priimtų pagal šio įstatymo 7 ir 9 straipsnius, turi būti paduoti ne vėliau kaip per 20 dienų nuo nutarimų gavimo dienos.

11 straipsnis. Baudos

1. Už šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus draudžiamus nesąžiningus veiksmus mažmeninės prekybos įmonėms skiriama pinigine bauda iki vieno šimto penkiolikos tūkstančių aštuonių šimtų keturiasdešimt aštuonių eurų.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1187](#), 2014-10-07, paskelbta TAR 2014-10-17, i. k. 2014-14287

2. Už informacijos, reikalingos tyrimui atlikti, nepateikimą, taip pat neteisingos ar ne visos informacijos pateikimą mažmeninės prekybos įmonėms, tiekėjams ar kitiems asmenims skiriama pinigine bauda iki aštuonių tūkstančių šešių šimtų aštuoniasdešimt aštuonių eurų.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1187](#), 2014-10-07, paskelbta TAR 2014-10-17, i. k. 2014-14287

3. Už Konkurencijos tarybos nurodymų pateikti informaciją vykdymą ne laiku mažmeninės prekybos įmonėms, tiekėjams ar kitiems asmenims skiriama dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių eurų bauda už kiekvieną nevykdymo dieną.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1187](#), 2014-10-07, paskelbta TAR 2014-10-17, i. k. 2014-14287

4. Už Konkurencijos tarybos įpareigojimų nutraukti draudžiamus nesąžiningus veiksmus, atlikti veiksmus, atkursiančius ankstesnę padėtį ar pašalinančius pažeidimo pasekmes, nevykdymą arba vykdymą ne laiku mažmeninės prekybos įmonėms skiriama dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių eurų bauda už kiekvieną pažeidimo vykdymo (tęsimo) dieną.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1187](#), 2014-10-07, paskelbta TAR 2014-10-17, i. k. 2014-14287

5. Skiriamos baudos dydis priklauso nuo pažeidimo pobūdžio, pažeidimo trukmės ir masto, atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių.

6. Konkurencijos tarybos nutarime turi būti nurodyti motyvai, pagrindžiantys baudos dydį.

7. Skundą dėl Konkurencijos tarybos nutarimo nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes (dėl kurių atitinkama pinigine bauda būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaudamasis teisingumo, protingumo kriterijais, turi teisę skirti mažesnę piniginę baudą negu šiame straipsnyje nustatytos piniginės baudos.

8. Atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis laikoma, kai mažmeninės prekybos įmonė, tiekėjas ar kitas asmuo, padaręs pažeidimą, savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms, padėjo Konkurencijos tarybai tyrimo metu, atlygino nuostolius ar pašalino padarytą žalą.

9. Atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis laikoma, kai mažmeninės prekybos įmonė, tiekėjas ar kitas asmuo kliudė atlikti tyrimą, tęsė pažeidimą, nepaisydami įpareigojimo jį nutraukti, jei buvo padaryta žala arba pažeidimas padarytas pakartotinai per metus nuo šio įstatyme nustatytos baudos paskyrimo.

10. Konkurencijos tarybos paskirta bauda į valstybės biudžetą sumokama ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo dienos, kurią šio įstatymo pažeidėjas gavo nutarimą dėl baudos skyrimo. Apskundus tokį nutarimą, bauda turi būti sumokėta ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo, kuriuo atmestas skundas, įsiteisėjimo dienos.

12 straipsnis. Administracinė atsakomybė

Asmenims už šio įstatymo pažeidimus taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta administracinė atsakomybė.

13 straipsnis. Žalos atlyginimas

1. Asmenys turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl šio įstatymo pažeidimu padarytos žalos atlyginimo.

2. Žala, padaryta asmenims neteisėtais Konkurencijos tarybos ar jos pareigūnų veiksmais, atlyginama įstatymų nustatyta tvarka.

KETVIRTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis. Įstatymo stebėseną

Konkrencijos taryba atlieka šio įstatymo stebėseną ir nuo 2011 metų kiekvienais metais iki kovo 1 dienos teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei metinę šio įstatymo stebėsenos pažymą, kurioje nurodoma priimant šį įstatymą siekti tikslai, priėmus įstatymą pasiekti tikslai, neigiamos pasekmės (jei tokių buvo) ir, esant būtinybei, – pasiūlymai dėl šio įstatymo tobulinimo arba išvada, kad tokios būtinybės nėra.

15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2010 m. balandžio 1 d.
2. Konkurencijos taryba iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-1187](#), 2014-10-07, paskelbta TAR 2014-10-17, i. k. 2014-14287
Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 2 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas